

ROMANIA LITERARA

APARE
O-DATĂ PE LUNĂ

DIRECTORI :

Al. Macedonski și B. Florescu

APARE
O-DATĂ PE LUNĂ

INTRE COTETE

Prietenului meu B. Florescu

Casa lui Pandele Vergea, nu era despărțită de centrul orașului de cât prin cinci-spre-zece minute de umblet. Cu toate aceste, izolată de sgomot prin tăcerea uliței coboritoare în culmea cărcia domnea, prin locurile virane ce se deșelau la vale de-a dreapta și de-a stânga căii încenușată de praf, prin nemeți de verdeață ai Cișmejiului, tihna țerrănească ce o 'nfășura îi era turburată rar. Clădire vechie, cu pridvor de scânduri sprijinit pe stâlpi de lemn, cu coperiș de șindrilă a cărui strașină îi adăpostea pridvorul și ferestrele, dânsa, își da ușile de perete înainte de a se crăpa bine de ziuă.

Curtea, — câmpie în mijlocul orașului, — ca la un semnal așteptat, începea atunci să cutcurezească, măcănea, gîrăia, lua auzurile, într'un cuvânt, însuflețea împrejurimea cu sute de glasuri. Pandele, sculat cu noaptea 'n cap, urma dupe puțin, și, de pe scaunul pe care se așeza în pridvor, găurea negura potopită încă de-asupra curții cu ochiul roșu al țigărcii sale, aspira cu simțurile dilatate monotonia ce'l ocolea, întunecimea de pe pământ, zarea nehotărâtă ce începea să spălăcească un petec de cer. Ca și cum ar fi voit să grăbească sosirea zilei, cocoși turcești, întovărășeau ieșirea afară a lui Pandele, cu bătăi din aripi. Trâmbițările lor răpciugoase spârgeau atmosfera: Erau famfare triumfale în care diezuri și bemo-luri se amestecau precipitat, erau cârcăiri de găini gâlcevitoare, cloncăniri de cloște nevrozate pe ouă îndărtnice, glasuri posomorite, sunete limpeză, — babylonie! Dar Vergea, n'apuca să și bea cafeaua

ce i se aducea de Marghioala, dădaca pe ale cărei mâini crescuse de se făcuse om de trei-zeci cinci ani, că pétecul de cer spălăcit se schimba în brasădă gălbuie înscilând în toată întinderea lor vîzduhurile orientale, lărgindu-se pe nesimţite, albindu-se şi înprumutând zorilor, roşeata lor delicată de trandafiri anemică.

Supt deal. oraşul, înecat de întuneric, se lăbărta deşirându-se printre încrucişările lui de felinare. suia către înălţimile pieţei teatrului, se cocoţa pe dealul Spirei, pe ureuşurile Mitropoliei, ondula de la apus la răsărit cu acciaşi năvală uriaşă. Casă cu casă şi uliţă cu uliţă, Bucureşti păreau că se înbrăncesc înainte pentru a intra mai grabnic în fâşia de lumină orizontală a zilei. Clădirile, cu unghiurile şterse. cu coperişurile vâlmăşite. luau aparenţe bizare şi alergau către depărtări ca nişte mari talazuri de besnă. De-asupra lor, teatrul într'o direcţiune, spitalul militar într'alta, pluteau cu proporţiuni de vapoare nemăsurate. Ultimele becuri de gaz ce se închidea, scurtau în sfârşit depărtarea dintre nălucă şi nălucă, şi, împreunându-le într'un singur corp de negură convulzionată, îl culca la urmă, înform şi colosal. peste dealurile şi văile nivelate, peste Bucureşti mistuiţi din faţa pământului.

Cu toate aceste, dimineaţa, luând în stăpânire marginea de capitală ce i se afla în drum, pâcla albicioasă a evaporărilor pămîntestă, străpunsă pe locuri de turnuri şi de clopotniţe. se împingea de-asupra întunerecului rărit. Opacitatea condensării aburoase se suptia, formele se reîntoceau, în cer pornea să curgă o Dunăre albă cu lăţiri ne-ţermurite. ce fusese umbră se făcea lumină. culoarea asvârlea peste tot însufleţirea ei. tîvea răsăritul cu vişini, trăgea de-a lungul norilor dungă roşii, şi înflăcărand adâncimile eclipticeî solare, le pătejava cu poleieli.

Către fundurile curţii, rămăşiţa de spoiegeală înecăcioasă ce apăsă învelişurile triunghiulare ale unei serii de coteţe. se punea în mişcare. se lasa tot mai jos şi sdrenţuindu-se de ghimpi scaetilor se înghiesuia de-a lungul gardului cu ondulaţiuni moi. Acea ultimă răguşală a oxigenului. măturată în sfârşit de pretutindenî. se absorbea evaporată în albeata diminetei şi aerul îşi recăştiga limpeziciunea albastră. Dintre geamurile casei, cele cari se uitau spre răsărit, se sîngerau. iar în cer, un incendiū de roşu arzător şi de galben cald, urea, isbuinea larg şi triumfător. Nori, de-

veneau polichromi, se tighieleană cu pembe, se rostogoleau către miază-zii, bizară în contururi și colorări, seri și c te o dată antropomorphi, v rgați cu aur pe funduri liliachii. Uni, mai vecini cu stacojelele ce se v rsa  în spațiu se  nneca  în ele și v lvora  ; dar cei car  urca  către zenit și cobora  de acolo către apus, h rșăiau regiunile superioare cu albeți nmaculate.

Pandele, în mijlocul cotețelor sale semănate în curte cam din  nt mplare, apărea atunci, în deplina lumină a zilei, spelb și slab, cu picioarele lungi, cu bustul coc rjat, cu g tul  npins înainte.

 nt rziat de somn, manifestările sgomotoase cu care p s rimea sa domestică îl primi într-o asemenea dimineață, se schimb ră, la deschiderea cotețelor, în adevărate ovațiuni... -- Vergea nu se simțise nic -o-dată at t de fericit... Puțce, albe, pistrițe, galbene, porumbate, îl  nconjura . Găini, moțate, între care, câte-va negre ca pana corbului dar cu creste roșii ca s ngele, năpădeau afară. Coccoși, comuni și turcești, aceștia încălțați și f loși; g ște l toase, cu c ocul de culoarea morcovului, cu pene cârlionțate; curci negre-verzi și curci aproape albe; curcani, cu r țoieli în gușă, m nioși pe roșul ce da foc cerului; claponi, p nați cu verde închis, cu auriu, cu fața schimb c osă a gușei de porumb; rațe de casă și rațe leșești, se năpusteau din toate părțile, se  nghesuisiau. Gir irile și cutcurez rile, m c nirile și c rc celele, cutcudacurile nesf rșite ale găinilor sculate de pe cuibare turbura  vecinătatea. Vergea, înconjurat de curcani și de coccoși, general în mijlocul statului său major, supt înviorarea adierilor, înmagazina prin toți pori, fericirea din rusticitatea vieții sale.

Dar ovațiunile galinacee, în loc să scadă, îl  nf șura . Ele, se ridica  ascuțite și sp rtigoase, sau, risipite și confuze, turbura  aerul cu note stinse. Platoul întreg, căzut supt imperiul v lmășiei de sunete, se c mpenea. Curtea se p f cea în c mp de b taiei. Asaltați de găini, de g ște, de rațe, curcani și coccoși p rdeau terenul. D nși,  nlocuiți treptat înprejurul st p nului de stratele inferioare ale lagărului permanent, protesta . Pandele, suferea atunci o năvală fără seamăn, și, ne mai put nd s'o pridideasc , naufragia în mijlocul g ștelor ce-l apuca  de pantaloni, în vreme ce, puțcele, i se ag țau de haïne,  i ciocăneau v rfurile ghietelor.

Cu găini pe umeri, cu g ște în spinare, omul, nu mai știa unde

să-și dea capul... Ar fi vrut să intre în pământ numai să se facă nevăzut, atât era de isbit în față și napoi de valurile mereu înouite ale dragostei domestice de paseri grase.

Înse Marghioala, urmată de cloști cu puț abia ieșiți din ghioace, dichisită și cu bariș conabiū la cap, începea să aducă tainul obicinuit. Boabele portocalii de porumb, și grăunțele aurii ale meiului, asvêrlite cu mâini pline, răpăiau și țerrăiaū ca o ploaie cu soare.

Nins de fulgi lăsați pe hațna lui, bustul lui Vergea reapărea atunci de-asupra legiunilor de capete dar pentru a se reapleca și a se reinălța... Banițele, aduse una dupe alta, se goleaū... O parte din bătătura curței, îngălbenită supt boabe, centraliza ciocăniirile pripite. Gîștele, sisăiaū ca să depărteze de ele pe curcani. Cu toate aceste, în pofida belșugului, dênși, zoreaū să-și umple gușile cu fonduri de rezervă și se apropiaū de merticul celor-l-alte paseri. Bibilicele, ieșite din cotețe tocmai la urmă, umpleaū de geaba curtea cu strigătele lor de : „pecat ! pecat ! pecat !“ Cine era mai tare își făcea și de acea dată partea cea largă. Puii, pipirii și golași, călcați în picioare, scăpaū cum puteaū. Cloncăniirile desnădăjduite ale cloștelor rêsunaū în direcțiunii opuse. Cocoși, se apucaū de cu dimineața să încotopenească puicile prin bălării. Una, tênără de tot, luată la scrivelii de cel mai craidon, se refuza. Călcarea fecundatoare, în sêvêrșirea ei silnică, revolta cu asprimea ei sexualitatea feciorelnică, iar glasul puiceii, supt vijelia simțuală, se făcea gutural...

În vremea aceasta, soarele ce rêsărea, schimba cerul într'o baltă de aur fuzionat. Coperișurile de tinichia ale caselor, îngălbencaū, scăpăraū licăriri vesele, își trimiteaū unele altora săgeți nălucitoare. Atmosfera, prăfuita de-asupra Bucureștilor pulberi diamantate. Crucile de pe biserică fulgeraū. Geamurile de la sute de ferestre se prefăceaū în plăci de topaz. Culorile moarte înviaū în aer, pe ziduri și pe frunze. Deja, în apropiere, penumbra tremurătoare a pomilor păta cu sdrênțuțelii cenușii galbenul jigărit al clădirilor saū îndulcea albeața încă proaspătă a varului. Din poarta casei, ulița, desmormântată cu desăvêrșire de supt întunec, se repezea printre dêstrăbălările gardurilor ce o mărgineaū, rustică și colorată, în verdeața blondă a Cișmeğiului. De-a dreapta ei, cele două-trei cârcume în paente, zidite cam într'un peș, se deșteptaū. Băieți, cu

pêrul stuf, cu ochii păiejenaiți, se întindeau în prag, baie luată în albăstrimea atmosferei ce avea să îi facă flăcăi țepeni; apoi, reîncingând șorțul verde, clăteau litrile coclite, gâlgăiau câte o cinczeacă de țuică, se căptușeau cu câte un basamac pentru a se repuca de treabă, meremetisiți, noui.

Dar un trăsnet de aur, isbi de-o-dată coperișul unei clopotnițe vecine, o înfășură într-o încolăcire glorioasă, alunecă pe coperișurile caselor din vale și aprinse geamurile ferestrelor și ale felinarilor cu schinteieri de „mica“. București, atâția câți se zăreau de acolo, se reîntregeau uliță cu uliță. Asudarea pământului se tot retrăsese, iar soarele, arhi-ânger al spațiilor ce făcuse ziuă peste oraș cu un singur zîmbet din lumina sa Dumnezeiască, răsărea gigantic între spărtura dealurilor.

Paserile sfârșiseră să și mănânce merticurile și umpleau, cărduri-cărduri, curtea cu porțile închise. Parte din ele, grase, se tolăneau supt câți-va duzi, pe lângă cotețe, peste tot unde știaș că vor fi ajunse de umbră; dar cea-l-altă parte, în pisma îngrijirilor și a dragostei lui Vergea pentru ele, se arăta ncmulțumită. Curtea nu le mai încăpea. Se simțeau la strâmțimul lor, — își ziceau că sunt întemnițate. Puteau oare, adunate la un loc în așa număr și de atâtea neamuri, să se simtă fericite? Apoi, nu cum-va, gogeamite rătoși, goș-gogea curcani, păuni protipendari, găște capitoline, claponi superfini, toți cuconi și cucoane de bun neam, erau să sufere vecinic umilirea de ași da cotul cu mojiței și cu mojițe, cu găini de tîrg și cu cocoși de sate, nagede și pocitură ce le făceau zile fripte și ce se înmulțeau înprejurul lor azi cu una, mâine cu zece?

De! De! O gândi ce-o pofți Musiu Vergea, dar lucru nu mai putea să meargă... Nu e vorba, dumnealui s'o fi așteptat și la recunoștință pentru ale câte-va boabe de porumb ce le asvêrlea, —ênse,— slobod! voia la dumnealui... — Și „gîr“ și „clonc“, cutcut“ și „câr-câr“, așa cugetau sau i se părea lui Pandele că cugetă, înaltele stratură ale aripatei sale domesticității... De întristat, dînsul, se întrista, dar tot de odată, le da și dreptate... Cu toate aceste, el, Pandele, în ce era de vină? Nu se rugase de Nichiforescu, prietenul și avocatul lui, încă de o săptămână, să îi mai găsească ceva bani? În sfârșit, ce este și mai mult, nu se hotărâse

să-și vîndă pînă și petecul de moșie părintească ce-î mai rămăsese? Și, odată moșia vîndută, nu-și pusese în gând să cumpere locul de din vale al lui Năstăsachie cărciumarul, — un ticălos ce se apucase de politică! — și să-și lărgească curtea cu el? Ho! ho! Ce sumă de cotețe noui avea să mi-î trîntească? Și cât de în larg și de mulțumite îi vor fi păsăruțele lui, — drăguțele lui de găsculițe și mândruți lui de păunași?! Ho! Ho! Dar cocoșei lui? Găinușele și puŃculițele? Bibilicele și curcănași? toți și toate, — că, — vezi! așa era el, — la adică, știa să facă jertfe, dar, se păzea să se adune cu desmetici. Să-l ferească Dumnezeu de una ca asta. Auzi! Oamenii cari își toacă averea cu cărțile, cu birjele, cu chîiefurile, cu nădrăvăniile din fundăturile pasagiului, de la Puțu-Spătarului... „Nu, zău!“ Cuminte se nascuse și cuminte avea să moară, în casa lui, în patul lui, între găștele și puŃcele lui ca un om cinstit, ca un om cum se cade, de ispravă de la început, de ispravă pînă la sfârșit.

Soarele ce se tot urcase domnea acum în creștetul cerului. Musculițe, muiate în veselul aer al primăverii, daŃ ocol unuŃ dud. Era ca o horă întinsă printre fire de betcală. Aripă, străvăzătoare și azuri se amestecau cu aripă opace. Căptușeala apendicelor-sburătoare împărțea licăriri, ochi musculițelor ce semănaŃ cu gămălii tencuite cu roșu stins, când se urmăreau în ocolire, se înfo-caŃ, și toate, sbîrnăiaŃ, zîzăiaŃ, se domoleau la umbră, se agitaŃ la soare.

Vergea ce mîncase de amiază, își isprăvise mămăliga, și feluritele zarzavatură cu cară se hrănea și încredințându-se că prietenul său Nichiforescu n'are să se ivească, se hotărîse să iasă prin țîrg doar de-o da de dînsul. Îi cam ghiorlăia pînțelele dar carne n'ar fi mîncat să-l taie. Ouă și lapte, mîncase câtă-va vreme, când, — într-o zi, — își detese seama că laptele e trebuincios vițelilor; cât despre ouă, — atâtea găini pierdute câte ouă mîncate.

Vergea, plecă de acasă îngrijit, aproape posomorît... AŃ era să-și lase paserile să-și moară de foame? Și cu pasuri largi, scurta drumul dintre Schitul-Măgurcanu și piața Teatrului. Din nenorocire, cu cât înainta, se îndesca și mulțimea. Fie că era Duminică și zi de primă-vară, fie că era alt-ceva, chipuri ce se ved rare-oră pe podul Mogoșoaiei, mitocătime, femei, bărbați, — țerrani chiar, —

mișuiaă. Când fu să apuce în Lipscani, nu mai putu să străbată. Pantaloni creți îl împingeau înainte, alți îl dau înapoi; apucat între plecturi, răsufllarea i se scurta, nu mai știa ce să facă. Isbit de vijelia populară, cu obrazul vâpăiat de dogorelile mulțimei, bătea apa 'n piua, pe loc, sau fulg luat de curent, se lăsa în voia lui, mergea fără să știe unde, și aproape inconștient de primejdie, își iuțea pasurile...

De odată, din amëndouă capctele uliței, o veste, mii de strigăte ce se împreunară într'unul: „Armata! Armata!” se ridică, trecu, strident și ascuțit pe de-asupra pălărilor și căciuililor, iar jobenat cum se afla, Pandeles, se pomeni fugind în mijlocul poporului suveran săbiat de uniformăți călări... Gangurile, pivnițele, podurile caselor chiar, se umplură într'o clipă de câți putură să nemcrească aceste adăposturi. Cei-l'alți, călcați supt copitele cailor, se risipeau ca puii de potârnichie... Vergea, care apucase să străbată într'o curte se pitise dupe o poartă și nu-și părăsi ascunzătoarea de cât pe la ceasurile trei dupe două-spre-zece. Cu toate aceste, avu piaza bună să dea ochi cu Nichiforescu. Advocatul, se pregătea tocmai să vină la dânsul, căci, — zicea el, — Vergea nu trebuia să scape prilejul ce-i găsise de a-și vinde moșia cu preț. Trei mii de galbeni, pentru patru sute de pogoane în Ilfov nu i se părură lui Pandeles bani puțini, și când, peste o săptămână, se întoarse de la Tribunal cu treaba ticluită, cu vânzarea scrisă și rescrisă în peste opt condice, când lefter de moșioara lui părintească dar cu trei mișoare de gălbenăși împărătești la pungă, își zăvorî ușa, își prinse în ace perdelele de cit de la ferestre și începu să-și numere sgriptori Kesaro-Krăiești, bucuria lui trecu de hotare. Ho! Ho! Va putea în sfârșit să cumpere locul lui Năstăsachie, să-și înmulțească cotețele dupe plac, să se tăvălească în puful fulgilor, să nu mai lase să se piarză ou neclocit, să nu-și mai mănânce vremea cu alergări dupe bani! Ho! Ho! Și nu va mai fi încoțopenire de puică, scremet de găină pe ouare, ieșire de puț din ghioacă, care să scape ne-văzute de el. Un singur lucru îl mânănea: Cocos, de ce nu-l făcuse Dumnezeu cocos, că n'ar fi rămas puică nici găină ne-călcată; ba chiar, lărgindu-și cadrul theoriei, nu s'ar fi sfiit să meargă cât de departe... Găinile și puicile, în orî-ce număr, nu l'ar fi îndestulat; găștele, curcile,

rațele, bibilicce, l'ar fi ispitit de-o potrivă; ar fi dat naștere la încrucișări de rasc, la noui feluri de viețuitoare. Catiri, — erau ei alt-ceva de cât produsele împerechierilor ne-firești dintre armăsari și măgărițe?

Ho! Ho! Și Vergea, își alegea din gând, ochi rotunzi, rubine în cercuri de chilibar galben, creastă sanguină, coadă cu pene albe și roșii, se încălța cu fulgi cenușii, se pregătea să facă experiențe. S'ar fi dat cu preferință pe lângă curca moțată sau pe lângă găscă lăptoasă, albă peste tot și cărlionțată de ți-era dragă lumea, numai că-i era teamă, fiind-că le știa cam slăbuțe, se nu le nemerească sterpe. Vorba era să brodească câte-va, trei-patru, care să'i ouă; la urmă, din ouă iasă ce ar ieși... Cine știe? n'ar fi tocmai de mirare ca s'griptori la cari se uita, momificați acuma pe aurul galbenilor, să fi fost în vechime realități de carne și de oase. Adică de ce nu? Pentru ce acești s'griptori să nu fi existat nici-odată? Faptul că au două capete nu dovedește nimic; de asemenea, dacă astă-zî li s'a pierdut ruda, este poate, din pricină că de sus ce au sburat, se vor fi pierdut în cer. Tot ast-fel, phenixi, aceste alte paseri minunate despre care citise multe, cu cioc pembe, cu chip aproape omenesc, cu argint, cu aur și cu carmin pe aripi, pe gât cu fețele curcubeului, cu viețe de sute de ani, cu renașteri din cenușa lor, nu puteau să fie simple închipuiri. Și dacă erau mai mult de atâta, ce lucru așa afară din cale ar fi fost ca într'o bună dimineață, să se re-ivească unul-două, — phenixi sau s'griptori — dintr'o curcice ori dintr'alta.

Iar, tot numărându-și, tot resfrându-și galbeni,—Vergea, apucat de noapte, nu mai ieși din casă. Mai fericit ca de obicei, somnul, îl fură repede. Ense, cu cât înainta în cea-laltă lume, — în țara visurilor, — aiurările minții, la început confuze, se precizau... I se părea că reîncepe viața, că era tot dânsul, și, cu toate aceste, că nu mai este acelaș. Simțea că i se întemplă ceva ciudat, aproape nefiresc, dar nu înțelegea ce... Tot ce știa era că hainile i se subțiază pe corp, își da seama că se sdrențuiesc, se vedea rămânând în pielea goală... Un fel de picoteli se porneau atunci să'l înțepe...

„Ho! Ho!“ Pricepea în sfârșit ce se petrece, și, rēbda durerea, o bine cuvēnta chiar... Erau fulgi, fulgi ce aveau delicatēta catifelei, fulgi galbeni și cenușii ce'i țeseau, ce se înmulțeau, ce'i aco-

pereaă picioarele, ce i se urcaă pe piept, ce ı năvăleaă spatele, brațele, gıtu, și ce sfârșeaă prin a ı coprinde obrazul, prin a ı cuceri întreg... Dar... Dar... — O cugetare ı neliniștea și răsufierea i se îngreua : Va deveni el, găină sau cocoș ? curcă sau curcan ? erau întrebări la cari nu putea să răspundă... cel puțin de o cam dată...

Și, fulgi ce i se scuturaă, erau înlocuiți cu pene, dar cu pene strălucite : de aur, de argint ; cu pene cum nu s'au mai văzut... Ochi i se rotunjeaă... gura i se ascuțea, se schimba în cioc... pıep-tul și spatle ı luaă altă formă : se pomenea că dă din aripı, iar la urmă de tot, tocmăi când se desnădăjduia, sexul, i se hoterra, atribute extra-ordinare înlocuiaă pe cele vechi.

Cocoș, se simțea cocoș din tălpı pënë ı creștet, cu totul și cu totul de aur, ınpintenat și încălțat, cu voce de trēmbiță, ocolit de puică, de găini, de bibilice, de curci și de găște... Ho ! Ho ! Și toate i se supuneaă, i se predaă, i se puneă supt picioare, ı cerearea, ı chıemaă, se uita la el cu jind.

Suferința trupească pe care le-o pricinuia cu neprăsnicia lui aspră, i-o rēbdaă... De la dēnsul, ar fi vrut să ındure de zece orı mai mult : să le sfășie, să le rupă, să le facă să ıși dea sufletul într'un spasm generic... Ho ! Ho ! Și el, luându-le pe rând, una-câte-una, le acoperea pe toate cu aripile, se rafina, ciocănea găinile pënë le sângera, le făcea să ıși pıardă moțurile, se repezea printre curci și printre găște, siluia pe unele, pęcălea pe altele, ademenea cu șosele cu momelile pe cele ne-călcate, și când le ıncolțea, vedeaă pe dracu, nu scăpaă cu una cu douē.

Energice bătăi ın ușă, ıntovărășite de vorbele Marghioalei, --- sunete ıngânate : „ Cu-coane ! Cu-coane ! Ard chiliile bisericei“, scăpară pe o puică albă de cocoșire... Tocmăi o ınhățase și o prididea dupe zile de tērcoale... Vergea trebui să se deștepte. Dar, când se desmetici bine, când se uita pe dēnsul și văzu că nu e cocoș, când se ıncredință că Marghioala nu e puica cea albă, și când, luându-și scurteica ın umeri țeși ın pridvor, focul, apucase să scufunde o parte din coperișul unui patralater de case. Ele, de mai mult de un veac, luaseră la mijloc biserica de pe dealul vecin, și acuma, ın loc s'o ocrotească, o ınfășuraă ıntr'un vırtej de foc. Flăcările, la ınceput domoale, se mulțumiseră să ıngă lemnăria.

Une orî chiar, se înneacă în fum și se arătau că se sting. Așa, la sosirea pompierilor, incendiul, nu părea menit să aibă urmări. Ense, de și Dâmbovița, curgea în vale, la o bătaie de pușcă, apa lipsea. Din susul și din josul uliței, sacalele, se iveau goale.

(Va urma).

A. Macedonski.

S'A DUS COPILARIA

Oh! S'a dus copilăria și în locul ei gândirea
A sosit, și fără veste a 'nceput și prigonirea
Ce e 'n lupta dintre patimi, dușmănie 'ngrozitoare
Care 'ntunecă un suflet pănă-atuncea plin de soare!
Astfel zilele amare pe-ai mei umeri cu putere
Tot apasă, tot strivește cea din urmă mângâiere!

Tara mea am adorat'o, pe martiri am venerat,
Înse cerul vieții mele a rămas tot înnorat,
Suferința pentru țară a fost dulce pentru mine, Cluj
Trebuc să știi să suferi ca să știi ce este bine!
Dacă n'ar fi suferință, dacă n'ar fi sărăcie
Nu s'ar teme nici satrapul de-a mulțimei vijelie,
Dacă aspră n'ar fi iarna și s'rmanului amară
N'ar sărbători sosirea zilelor de primă-vară!

Suvenirile trecute, vise de un tainic dor,
Intr'o noapte de uitare stins'au flacăările lor,
Și amar când omul este de iluzii părăsit
Cea mai mică adiere la pământ l'a îndoit,
Fericirea nu se află nicăiera pe pământ
Este scrisă pe nesipurii său pe-al omului mormânt!
Și nădejdea pierde grabnic, când pe marca 'nfuriată
Călătorului spre țermuri nici-un far nu i s'arată,
Așa 'n vremea tinereței, într'o lume de păcate
Avuîu parte tot de valuri, tot de vânturi ne'mpăcate.
Și a lacrimilor unde au tot curs fără 'ncetare
Inscriind pe a mea față o eternă disperare!
Nici o inimă miloasă, nici un sufle ângeresc
În câmpia suferinței n'am putut să întâlnesc,

Cei umbriți de fericire și scutiți de-al jalei foc,
 Aș zîmbit cu ironie, și aș bătut de mine joc!
 Cei desmoșteniți de soartă și trăiți în umilință
 Nu puteau să-mi îndulcească zilele de suferință,
 Pe când frați mei de-un sânge, oh! departe aș fugit
 Precum fuge noaptea neagră dacă ziua s'a ivit!

În dureri, în suferințe, ani tineri se strecoară,
 Blestemați să n'aibă parte de a binelui comoară,
 Precum orbul n'are parte de a soarelui lumină
 Și zadarnic se încearcă să mai aibă zi senină,
 Oh! adese ori în visuri orbul vede ce-a dorit
 Și când soarele răsare pentru dînsul a sfințit!
 Eu în umbra unor visuri am zărit o altă viață,
 Care sufletul înalță, care inima desghiață!
 Se părea că părăsisem acest corp îmbătrânit
 Și de vreme, și de soartă și de cei ce m'a zdrobit!
 Și sburam spre mândrul soare, într'o lume de frăție
 Unde legea nu-î minciună nici dreptatea o hoție!

.....
 ..
 Înse când la deșteptare zării timpul ce-a trecut
 Nu'mi rămaseră nici lacrimi să jelesc tot ce-am perdut!!

1885.

A. GEORGIAD-OBEDENARU.

INSERARE DE APRIL

Subțiri nori
Se prăfuiesc în blonda zare;
Frumoasă, vii din depărtare,
Aprile cu parfum de flori.

Sub ceruri pline
Cu lacrimi de ametist,
S'aprinde sufletul artist
Stingându-se în versuri line.

BCU Cluj / Centru Suav zefiry Library Cluj
Dă voce mutelor vâlcele. —
E ciripit de rîndunele
Și e miros de trandafir.

Se veselesc
Chiar crecile de mult senile
Și sub puteri din nou virile
Și înverzesc și înfloresc.

In larg extaz
M'avânt spre cer și-mi uit durerea,
Renasc, — sublimă e tăcerea...
Muiat apusul e 'n topaz.

Radu Voila.

PRELUDII SLAVE

I**In Archangel**

*In Archangel e o fată
Cu ochi lungi, cu gene lungi,
Nu poți chipul să'i alungi,
Ènse astfel de cîndată
Cu 'n Archangel nu e fată.*

*Cu ochi lungi, cu gene lungi,
Zilnic rîde, zilnic cîntă,
Veselia ei te 'ncîntă,
Ènse ea goleşte pungi
Cu ochi lungi, cu gene lungi.*

*Zilnic rîde, zilnic cîntă,
Ți-ai da viața pentru ea,
Ènse viața nu ți-o vrea,
E și drac dar e și sfîntă,
Zilnic rîde, zilnic cîntă!*

A. Macedonski.

NOAPTEA FANTASTICĂ

În taina nopți, în mijlocul pădurei — departe-departe, o licărire roșie se zărește. Urletul lupilor și freamătul frunzelor. O sudoare rece mă coprinde.

D'asupra stejarilor, departe-departe... văd luna că se strecoară repede-repede printre nori.

Nu se mai vede nimic. E întuneric. Aud numai țipătul cucuvaiei și șoptele frunzelor în desimea copacilor. Tremur: fiori mă coprind.

Departe-departe, nori negri, negri ca fundul pădurei se coboară, îi zăresc. Întunericul coprinde orizontul întreg. Nimic, nu se mai vede...

Bubuie cerul; trăsnetul râde spărgând întunericul. Dinții îmi clănțănesc strepuniți de fiori. E întuneric. Ecoul îngrozitor al fiarelor. Sborul paserilor de noapte, scutură arborii de frunzele uscate și galbene. Ele mă acoper.

Aprópe-aprópe în întuneric, scapără scînteii; iute mă apropii... Nimic nu zăresc. În preajmă, în preajmă, încremenit de frică, privesc scelipirile fiarelor aprinse în noapte. Tremur. Printr'e stejari, departe-departe, ea o nălucă fâlfăie slabă lumină.

Repede-repede alăturându-mă
fulgere, trăsnete ochi-ni închiseră
Mi-se 'ndoiseră închieturile
Corpu 'n scâldările înădușelilor mi se înghețase.

Ridicăi ochi închiși către cer. Și când văzuî nu mai văzuî nimic. Luna cu razele ei, stelele tóte năpădiră în ochii mei lacomi de lumină. Îmi strânsei mâna mea într'alta după ce mai clipii de mai multe ori; apoi îi deschisei mari. Văduî fața lunei albă despletită; părul ei blond se transformase în zare de aur începând pădurea și albind întunerecul.

A. N. Goran.

GUSLA

Do-mi, — sol-là,
Vesel cântați din guslă.

Trăsura la scară s'oprește,
Do-mi, — sol-là,
A zilei regină sosește
Vesel cântați din guslă.

Do-mi, — sol-là.

Apusul e roz și lilă,

Așterneți în patul de grabă
Re-do, — do-mi.
Mirésă se simte cam slabă,
Voiește puțin a dormi,
Re-do, — do-mi,
Voiește, dar nu va dormi.

Flăcăul e oacheș și sprinten,
Sol-là, — sol-là,
El n'are nevoie de pinten.
Vesel cântați din guslă.

Sol-là, — sol-là,
Tot cerul acum e lilă,

A. MACEDONSKI

DIRECȚIUNE ÎN POETICA

II

Nu este adevăr nou că în poezia modernă, *rîma*, este considerată ca unul din elementele de căpetenie ale formei.

Așa fiind și tot de o dată fiind dovedit cu exemple numeroase că numai rime nu se pot numi înperchierile de cuvinte ale cori-pheilor din *Noua direcție*, forma lor este isbită din capul locului de osânda cu care chiar d. Maiorescu amerintă în scrierile sale critice ¹⁾, operele ce nu vor întruni condițiunile esențiale ale formei.

Și se nu se spună că verdictul d-lui Maiorescu este arbitrar. În această privință, actualul ministru al Instrucțiunii publice, este de acord cu regulile artei și cu toți criticii însemnați.

Negreșit că, vorbindu-se despre rimă, nu trebuie să se impună, scriitorilor mai mult de cât îndeplinirea legilor constitutive ale ei, și anume, mai mult de cât conformitatea de sunete și de accentuare ale literilor ce compun sfârșitul unui vers. Dar nici noi nu cerem mai mult și lăsăm pe seama celor cari nu pot străluci prin simțiri sau geniū, scamatoriile ce se făceau în mediul ev cu ajutorul rimei.

Sunt, cu toate aceste, forme de versificație cari, une ori, cer mai mult de cât o rimă satisfăcătoare. Dintre aceste, face parte *Sonetul* și mai ales *Terța Rîma*, formă pe care, Eliade cel d'ântéiū, a introdus-o în literatura Românească. ²⁾

Dar scriitorii poetici ai *Convorbirilor literare*, în neacord cu principiile critice ale conducătorului lor, (fapt ce, fie zis între paranteză, nu împiedică pe acesta, — la rëndul său în ne-acord cu el însuși,

¹⁾ A se vedea «Poezia Română» și volumul de critice al d-lui Maiorescu.

²⁾ Vezi *Curs de poezie generală*, pag. 257, poezia *Sfânta cetate* ce poartă ca sub-titu: *Terța Rîmă*. Această poezie este datată din anul 1851 Iunie 9.

— de a 'i proclama meșterii ai formeii), nu păcătuiesc numai din punctul de vedere al rimei.

La ei, ritmul, urcă sau coboară cu ondulațiunii atât de barbare, în cât, în loc de a corespunde cu termenul său primitiv de „curgere“ (*chuo*), îți dă mai curând sunetele pe care le produce o căruță hodorogită rostogolindu-se pe caldarâmul unui oraș de provincie. Cei din *Noua Direcție*, par astfel, a fi cu totul inconștienți de armonia la care dă naștere o exactă intonare a cuvintelor. Exemplele abundează :

„Dar *dacă* ar cădea toate el rămâne trist și gol.“

(«Călin» *M. Eminescu* pag. 210).

„Vezënd pe nesimțite cum eü înbêtrênesc

„M'am întrebat pe mine de ce mereü doresc

„Zioä de azi së treacă ș'aceü de mâni së vic.“

(«Mâni», *N. Gane* «*Conv. lit.*», an. 8 pag. 316).

„La deal carul übia urcă, träge bôul ôpintește

„Scârție roțile; țipă, greu apasă în pământ.“

(«Carul», *N. Beldiceanu*, «*Conv. lit.*» An 8 pag. 316).

„Sub movili de bolovanî

„Grâmădit în pace doarme.

(«Amintiri», *S. Boduărescu*, «*Conv. lit.*» An 8. pag. 316).

„Lirä de ärgint Sihleanu; — Donici cuib de 'nțelepciune

„Carè, cum rar së întemplă ca së mèdeize pune

„Trechile ce 's prea lunge sau coarnèle de la böü.“

(«Epigoni», *M. Eminescu*, pag. 196).

„Și lovește rëndurî-rëndurî în frunzișul sunător.

„Strigătè de Allah Allah se aud pe sus prin nor.“

(«Satira III-a», *M. Eminescu*, pag. 253).

„Și së știä cä 's sänätos

„Cä mulțumind lui Christos

„Te sărut, Doamnă, frumos.

(«Satira III-a», *M. Eminescu*, pag. 261).

„Se 'nchină fie căruî din ei pên la pământ

„Și 'i fêricit de 'i spune vre unul vr'un cuvânt.“

(«Satira IV», *Jacob Negruzzi*, «*Conv. lit.*» An 8. pag. 338)j

„Și sub dalba ei lumină învârtesc un mare joc.

„*Sania zboară înainte... codru, dealuri cer și stele...*”

(«Plimbare cu sania», *N. D. Xenopol. «Con. lit.»* An 8. pag. 413).

„Era noapte... pe câmpie umbrele-acum întinsese

„Iar pe cer *ângeri seri candelèle aprinsese.*

(*A. Naum. «Nox erat.» «Conv. lit.»* An 9 pag. 8).

Lele! Lele! (candelèle)

Și d. A. Naum este tocmai cel care a tradus pentru *Convorbirile*

„Arta Poetică“ a lui Boileau!

Ascultați-l mai bine :

„Căderea sgomotoasă a mândrului Marot

Dă minte lui *Desportes*, dă minte lui Bertot.“

(*A. Naum. «Conv. lit.»* An 9 pag. 185).

Lele! Lele! D. Naum crede că în franțuzește terminațiunea *es* formează silabă la *Desportes* și se citește.

Și tainic *genele le plec*

Căci *mi le umple plânsul.*

Când *ale apei valuri trec*

Călătorind spre dânsul.

(*M. Eminescu. «Poezii», Luceafărul* pag. 292).

Iar lele! lele! (*genele le plec*), și iar intonări schimbate : Câte una de vers.

„Amicul *ênsê aspru și riguros* nu tace

„Și 'n veci pên'nu te 'ndreaptă *el nu te lasă în pace.*“

(*A. Naum «Conv. lit.»* An. 9. pag. 136).

„Pădurea e mare, pădurea e adâncă

„Ușor *călătorul poate rătăci.*“

(*I. V. Stefanu. «Conv. Lit.»* An 9. pag. 287).

„In veci îl voi*u* iubi și 'n veci

„Va *rêmânea* departe.“

(*M. Eminescu. «Luceafărul»* pag. 292).

Nu e *nimic* și totuși e

„O sete care 'l soarbe,

„E un adênc asemenea

„Uitărei celei oarbe.“

(*M. Eminescu. idem.* pag. 294).

Intonarea lui „ăsemene“ ce devine „asemenè“, e singură dânsa un cap de operă.

„O! ești frumos cum numa 'n vis
„Un demon se arată;
„Dară pe calea ce-ai deschis
„Noiū merge nici-odată.“

(idem. idem. pag. 286).

„Acoperind cu noi me sërmana lui viață
„Sî arătând la soare-a mizeriei lui față
„Față căci înțelesul i-același la toți dat.“

(idem. *Imp. și proletar*, pag. 137).

(Va urma).

A. Macedonski.

ALEXANDRU NEGRISIANU-NENOVEANU

Frunze de toamnă. Versuri partea I, 12° p. 96. Bucuresi 1888. Tip. I. Binder.

Prefațele, de cele mai multe ori, sunt primejdioase pentru un volum de literatură. Dacă ele sunt bine scrise concentrează toată atențiunea asupra-le, iar restul este expus să fie trecut cu vederea, dacă din potrivă, firesc în uitare întregul volum.

Pentru acest cuvânt nu se prea vîd prefațe în fruntea colecțiilor de poezii sau nuvele de cât în acelea de debut în care câte-o autoritate recunoscută prezintă pe timidul începător publicului. D. Negrișeanu nu a făcut apel la una din puținele noastre autorități, cu toate acestea, nu a renunțat la prefață și pe două pagini, într'o proză detestabilă, pune la o grea încercare, fără să știe bine înțeles, încrederea și răbdarea cititorului.

Să trecem ênse prin, sau mai bine, peste acest purgator literar și să ajungem la poezii. Trebuie stabilit de la început că tînêrul autor al *Frunzelor de toamnă* nu e din accia cari aduc câte-o notă nouă în artă. Poezia versurilor sale amintește pe aceia a lui Mihail Zamfirescu, limpede, curgătoare și muzicală, ênse a unui Zamfirescu cu o limbă mai românească, de și mai puțin îngrijită. Isvorul inspirațiunei sale este cititul mai mult de cât sentimentul sau pasiunea, de aceea, poeziilor sale le lipsește originalitatea și energia.

Poeziile din primăvăraticile *Frunze de toamnă* se pot grupa în două genuri: lirice și satirice. Primului gen aparțin cele mai reușite produceri din colecțiune, pe când, slăbiciunea celor satirice nu 'fi dă de cât regretul că poetul a părăsit un gen în care a scris bucăți gentile ca „Suspîn de toamnă“, „E frumoasă viața“, și altele. În satire, lipsa de energie naturală face din poeziile d-lui Negrișianu niște tirade banale din jurnalistica cotidiană, cum sunt versurile:

„Și nimeni n'are milă și nimenca nu vine
„Să 'nalțe și moralul poporului sdrobot

„Dând *anilor politici* și zile mai senine,
„Speranțe mai frumoase, ș'un tron mai liniștit.“

sau :

...„Ved dobitoace supt piele omenească
„*Cu dor de 'njugare și tare mă mir*
„Cetatea, popoare, în loc să 'i slujească
„Nu pun să le tragă cu bîta la mir.“

În partea lirică ênse, se întîlnesc mai dese versurile și strofele plastice, precum :

„Copoi după mine stătuți de oboseală
„Abia mă urmăreau
„Iar vîntul despre ziuă suflînd pe drumul mare
„Se ridica cu praful din ce în ce mai tare
„Și 'n ceață ne 'nveleau.“

..Părea 'n apusul zilei și-o seară 'ncântătoare
„Cu 'ncetul ne umbrea
„Abia trei-patru stele picau nemărginirea,
„Jucându-se prin umbra ce le 'ngâna zîmbirea
„In apa ce curgea.“

sau următoarele versuri de un erotism macabru prin desfrînarea lui

„Am iubit, e mult d'atuncea, dar mi-aduc și azi aminte
„Cînd priveam la pîru-î negru resfirat peste obraz,
„Și-mî rîdea coprinsă 'n patimî, rîsturnată fără minte
„În iatacul ei de-o noapte pe-o dormeză de atlas,
„Și l'a candeliei lumină arzînd palid atîrnată
„În dulapul de icoane pe un *scam* de-abanos,
„Cum voia ea pe genuchi-mî să se joace despuiată
„Și-mî striga să-î rup din carne în desfrîu-î voluptos.“

Dar în față dai peste :

„Atunci mă uit la dînsa
„Se uită lung și ca...
„Să-î spun ce am în suflet
„*Mă tem că n'or ședea.*“

sau peste :

„Un secul ce 'l întoarce o hîrcă de legist
„Venit *mumai* să scrie cu *prostul de copist*.

Amestec ce face ca strângerea într'un volum a poeziilor sale să fie prematură.

În ce privește forma, d. Negrișanu calcă prea de multe ori regulele versificației, și apoi, dă vr'o câte-va cuvinte rău accentuate, precum sunt cele subliniate mai sus și altele. Se poate zice că versurile din partea I a „Frunzelor de toamnă“ ating, une-ori, corecțiunea, — dar despre rămășiță...

POLIT.

ÎN TICĂLOASA OMENIRE

Dedicată D-șoarei *Elena I.*....

În ticăloasa omenire
Dulcea mea cântare,
Mi-aduse veșnic prigonire,
Nevoi și zile-amare!

Și versuri pline de amor
Mișcatu-m'au puține,
Căci pîn' -atuncea nici-un dor
Nu se născuse 'n mine.

Și pînă ce nu te-am zărit
În sfera pămîntească
Credeam că uni aū trăit
Și fără să iubească!

Ai apărut adesea ori
În visurile mele,
Dar cugetam c'ășa comori
Sunt dincolo de stele!

În urmă 'n lume te-am văzut
Erai fermecătoare
Precum în vis ai apărut,
Silită sburătoare!

A. GEORGIAD-OBEDENARU.

Recrutul, nuvela pe care o dăm mai jos, este una din admirabilele scrieri ale lui Const. Drăgulinescu, fost colaborator la «*Literatorul*», și în urmă, redactor la «*Românul*». Acuma, când dânsul a murit, este un omagiu pe care îl aducem memoriei lui, dând această bucată de proză, adevărat mărgăritar. Pe cât a trăit Const. Drăgulinescu, a avut să lupte contra mizeriei timpului și a neroziei burgeze în mijlocul căreia talente strălucite s'au pierdut. Drăgulinescu, împreună cu un alt frate al său ce l'a precedat cu o lună înainte în mormânt și cu căpitanul Drăgulinescu era fiu al răposatului colonel. Muma acestor frați, model de virtute, a suferit amarnic. Ea 'și cheltuisese puțina avere dotală cu creșterea copiilor, și, dupe o lungă răstriește, a închis în sfârșit ochi pentru a nu vedea moartea celor două fiș ai ei mai mari. Din această familie, singurul rămas astăzi în viață, este cel mai mic dintre frați Drăgulinestii, căpitan în Vânători. Dânsul posedă toate manuscritele autorului *Recrutului*. A. M.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

RECRUTUL

DEDICAT ARMATEI ROMANE

Batalioanele sunt așezate în linie de bătae: se așteaptă numai semnalul luptei. Moartea întinde giulgiul în care o să învelască mii de suflete omenestii. Corbi plutesc în aer și la cloncânitul lor se cutremură piepturile soldaților. Un murmur misterios circulă printre șiruri; é rugăciunea ce fie care șoptește în fața primejdiei. Se revarsă de ziuă.

— Gata ? întrebă comandantul general, privind cu îngrijire la fețele gălbinite de suflarea morței.

— Gata, răspund mișcații cei cari 'l înconjoară.

— Gata, cugetă în liniște soldatul iubătrânit în oaste, dând o aruncătură de ochi cartușierei.

— Gata, clefetește Moartea, privind cu nepăsare la victimele ce i se pregătesc.

— Âncé nu, îngână recrutul scoțând o iconiță de la piept și sărutând-o în nenumărate rânduri. Âncé nu, căci n'a isprăvit rugăciunea ce i se recomandase de maică-sa și vântul ce 'i șoptește la urechic. 'Ŷ-a adus aminte de locul în care 'și a lăsat sufletul.

— Atacul!.... strigă Comandantul General, cu ochi muiați în sânge.

— Atacul, se aude echoul din toate părțile. Trâmbițele răspândesc în aer semnalul luptei. Tobele bat înaintarea și la sunetul lor un fior de moarte străbate rândurile, ca o schintee electrică.

— Încă nu; recrutul nu e gata: Lângă vatra părintească, o femeie bătrână gândește la el, și din când în când, o lacrimă se amestecă cu cenușa; ridică ochi la cer și se roagă lui D-zeu să-l întoarcă sănătos acasă. Înprejurul ei, câțiva copilași — frați de-ai lui — răscolesc tăciuni ca să fiarbă mai iute mămăliga și o întrebă de mai știe Bceva de adea al lor.

— Tunul bubue groaznic. Lupta a început. —

Lângă grădinița casei, recrutul zărește pe Florica — copilă sveltă, frumoasă ca primă-vara și blândă ca o căprioară; — ea îi întinde mâna peste gard. Oile stau grupate în juru-î așteptând cu nerăbdare să le ducă odată la pășune. O sărutare ce umple aierul de amor, îl reține lângă prunul sădit între cele două cămine. E beat de fericire; viața îi este scumpă.

Nu; încă nu!

— Înainte, marș! se aude comanda sergentului.

Încă nu; încă nu. Recrutul își ia adio. Mamă-sa, îmbrățișându-l, îi vără în sîn iconița casei. Frați cei mici se agață de hainele lui și 'l opresc să plece. Copila îl petrece pănă la marginea satului și plânge. Cine știe? s'o mai întoarce ori nu! Nu se îndoiește că acela care pleacă pentru apărarea țării e voinic, dar Turci sunt oameni fără suflet în război. S'apoî, d'o fi să 'l robească, 'și o mai aduce aminte de acca pe care o părăsește cu lacrimile pe obraji? Robia înpietrește sufletul. Drum bun, izbândă bună, repetă într'una consăteni care îl petrec cale de un ceas mai bine. Rămâi sănătoasă maică, rămâneți sănătoși oameni buni. Nu mai plângeți. De mi-o fi scris să mor de mâna Turcului, moș-popa mi-o face pomenele. Te las cu bine, taică. Dacă n'ei putea să culegi singur prunele din livele, chiamă pe Florica, vecina noastră. Ea e fată bună și o să-ți ajute. Să nu uiți vițeaua din crâng; ad'o din când în când acasă. Rămâneți sănătoși! rămâneți sănătoși! — **O** salvă de tunuri în văzduh revarsă bombe și foc. Groaza coprinde pe toți. Fulgere și trăsnete, nori de fum și mormane de cadavre, vaiete

și strigăte fioroase, iată spectacolul ce-î a fost dat recrutilui să vadă.

— Curaj băieți, înainte ! strigă căpitanul companiei, ridicând sabia d'asupra capului.

Încă nu ; încă nu ! Recrutul plânge. Crescuse cu Florica lângă vatra părintească. Dacă ar fi scăpat de sorț, ar fi luat-o de soție căci o iubea.

Betele cu care e încins peste mijloc sunt de la dânsa. Ele îi reamintesc hora de la cârciuma din sat și serile de vară petrecute împreună prin livezile de prună. Rămâi cu D-zeu dragă Florico !

— Începeți focurile !

— Acum, da. Recrutul a plâns destul ; fața i s'a înseninat. Plecând de acasă, tată-său l'a sfătuit să nu 'l dea de rușine ; soldatul trebuie să fie soldat. Turci au omorât pe moșu-său și 'i-a stins averea ; se păstrează încă urme în sat de vrăjmășia păgânului. Răsbunarea intră în inima recrutilui și 'i încordă curajul. Pune la ochi, descarcă și încarcă iute și tot ast-fel pășește spre vrăjmaș.

— Ș'apoi, primarul 'i-a spus că Vodă înparte căvălării ostașilor curagioși. De ce n'ar lua și el una ? Nu este destul de voinic și sprinten la luptă ?

Nici-un flăcău din sat nu e în stare să 'l trântescă și înpușcă rândurica din zbor.

Mii de gloanțe rup aierul. Batalioanele înaintază mereu sub impulziunea entuziasmului ce le câștigă pe fie ce minut. Avântul e la culme. Morți și răniți sunt lăsați îndărăt ; niminî nu se mai gândește la dânsi.

— Curaj ! curaj ! repetă căpitanul către compania jumătățită de focul dușmanului.

Recrutul e la postul său ; încarcă, descarcă și tot ast-fel pășește spre vrăjmaș.

Primarul 'i-a mai spus că pe vremuri, Români au bătut pe Turci în nenumărate rânduri. De ce nu 'i-ar bate și acum ? Vitejia nu se pierde ; trece la strănepoți. Poporul care e învățat să învingă, nu se lasă să fie învins.

Fumul se împrăștie pe câmpul de luptă : nu se mai zărește nimic.

Vaietele murinzilor se pierd în bubuitul tunului. Curaj ! curaj !

înainte! abia se mai aude glasul căpitanului care expiră lovit de un glonț în brațele recrului.

Căpitanul a murit ca un viteaz.

De ce n'ar muri și recrul? Căpitanul a fost om cu carte, trăit în lume; el, recrul, e un biet țerran crescut în găurile munților. Căpitanul a lăsat poate acasă și mumă și nevestă și copii; el, nu are copii. Florica o s'îl uite și o s'îl mărite. Și tot ast-fel, recrul înaintază mereu lăsând în urmă mormanele de cadavre.

Reduta e aproape. Încă o fugă de cal și vrăjmași vor fi siliți să părăsească poziția în care se întăriseră. Deja, aripa stângă se angajează la baionetă. Măcelul e îngrozitor în partea locului. Înpușcăturile se răresc și recrul a isprăvit muniția.

Înainte! înainte! Turcul începe să fugă. Moș-popa 'i-a mai spus că Românul e om cu noroc, creștin adevărat; Turcul e un păgân fără lege și D-zeu nu 'l ajută.

Sergentul-major, e singur acum în capul companiei; locotenentul și sub-locotenentul zac la pământ. Din două sute oameni intrați în foc, s'îl mai rămas ca la cincă. Turcii sunt încă numeroși și toți voinici de frunte. Recrul măsoară din ochi distanța ce 'l mai desparte de păgân și întepenindu-și bine pușca la șold.... Curaj! înainte! Moș-popa 'i-a spus că celui care nu 'l e frică de moarte, nu moare. Moș-popa știe ce spune; e om trecut prin multe și în tinerețea lui s'a bătut cu Turcii! Ș'apoi, mai bine moarte de cât o viață rușinoasă. La ce 'i-ar folosi traiul dacă săteni l'ar arăta cu degetul ca pe un fricos?

Lupta începe piept la piept. Se întreciocnesc baionetele și paturile puștilor. Toți răcnesc din toate părțile ca fiarele sălbatice. Sângele isvorăște din ochi și luptători scrâșnesc din dinți de ură și mânie.

Se luptă băeți bine, dar Turcii sunt numeroși și recrul a ostentit. Curaj! curaj! Moș-popa 'i-a spus că numărul nu face nimic la bătălie. Pe vremuri, Mihaiú-Viteazu învingea oștiri împărătești cu o mână de oameni. Românul e poznaș la luptă; unde dă înemerește. Și tot ast-fel, recrul culcă în dreapta și în stânga pe toți păgâni ce 'l întâlnește în cale. Se luptă băeți bine, dar Turcii isvorăsc din toate părțile. Nu mai e mijloc de scăpare. Păgâni se năpustesc asupra lor, din toate părțile. Li așteaptă o moarte si-

gură. Recrutul e rănit dar nu ȳ pasă de rană căci tot mai are putere să culce în dreapta și în stânga pe toți Turci ce întâlnește în cale.

Curaj! curaj! Trâmbița răsună în vale. O mână de prietenii le vine în ajutor. Bun e D-zeu. Românul e om cu noroc. Ajutorul ȳ înbărbătează. Âncă puțin și n'are să mai rămână un păgân în redută; a început să se retragă. O fâșie de mătase, pe care e țesută în fir semi-luna păgânilor, strălucește falnic la razele soarelui. Zărind'o recrutul se simte mișcat de o putere nemărginită. Steagul e sufletul regimentului. Moș-popa ȳ-a spus în nenumărate rînduri.

Moș-popa a luat unul în bătălie. Curaj! Recrutul se repede. Steagul e apărat de câți-va voinici de frunte, dar recrutul e hotărât să ȳ ia.

Lupta e înverșunată. Curaj! Curaj! Steagul fâlfâie în mânele recrutului care cu un genuchiu la pământ, se clatină să cadă.

E mort!

Nu; încă nu. Întorcînd capul spre partea țerrei de unde a pornit, recrutul scoate un suspin. Rămâneți sênătoși! Rămâneți sênătoși! Acum, da Recrutul este mort.

1881, Ianuarie 30.

CONSTANTIN DRAGULINESCU.

CÂTE-VA SISTEME LITERARE

Arsène Houssaye în *Revue de Paris et de Saint Petersbourg* ia peste picior cu mult spirit mai multe genuri literare.

— Cunoașteți pe decadenți ? zice Hossaye, iată-i :

„ De sigur, de a tăgădui departe sunt, tesaurile tainice, abisele „ radiante, culmile super-cerești și rîrările nepomenitismului stilului „ quintesențiatorilor cari, în acest moment, orbire sunt.“

Cunoașteți pe ermetici ? urmează ilustrul scriitor. Vi-i voi în-fățișa :

„ Totul se produce prin virtutea cifrei *una* ș'a expansiunii sale. „ Șease miș de ani înaintea lui Sotter precursori mielului au clamat „ acest arcan, aleph și schin al celor două-zeci și două parthos „ în câte trele lumile. Individualismul este legea egregoratuului. Ce „ religie este opera mai multor termiurgi ? Ce istorie nu se reduce „ la un eponimat tir-secular ? Nu există serie cerebrală : totul este „ unul, unul este totul.“

Iată și naturaliști :

„ Cine va cuteza să zică că n'am cercetat adevărul pînă în mă- „ duva lui. Adevărul curat este lozinca noastră, iar, chiar când nu „ e curat ni'l însușim și vorbim cum a vorbit Cambrone. Natura- „ lismul este cucerirea noastră. Noi nu facem din femeie o păpușă, „ ci studiam pînă și mirosul ei. Noi ajungem ast-fel să putem să „ știm, prin acel miros, dacă dînsa își scutură fusta pe dinainte sau „ pe dindărăt.“

Luciliu.

NUNTA MACABRĂ

La castel se celebrează nunta junei Castelane,
Prin grădină răspândite lămpile Venețiane
Licăresc la adierea parfumatului zefir.

De o dată, în salonul plin de sgomot și lumină,
O fantomă violetă, dinfană și senină
Se arată însoțită de-un miros de cimitir.

Ea cu pasuri descompuse lângă ginere s'oprește,
Carnea îi mucedă și verde ca metalul strălucește,
Buza îi poartă ironia unui veșted trandafir.

Sub privirea rînjitoare șovăește ș'o urmează
Intr'un valț ce din orhestră în lungi gemete vibrează
Și el vînet, gîfăiește în strînsoarea de vampir.

Cu nesațiu aspiră atmosfera putrezită,
Dorul morței îl coprinde cu tăcerea ei tihnită,
Viața lui ca și o pînză se destramă fir cu fir.

Fericire îngrozitoare, voluptate de cadavru
Il apasă năbușindu'l în lugubrul danț macabru
Ca o piatră mormentală pe o groapă de martir.

Groaza trece înghiețată, instrumentele muțesc,
Ea dispăre, căci pe dealuri zorî livide ciripesc
Iar în sală ondulează miasmaticul zefir.

Luis de Gongora.

O R G I E

DITHYRAMBE

Prietenului meu *Stefan Orășanu*

Turnați, topaz, rubin;
 In cupe cristaline
 Un ocean de vin.

Orgia se cântăm,
 Aprinși la sinuri goale
 Trecutul se 'l uităm.

Cu voluptate din desfrău
 Lipind de buze, buze,
 Se bem plăcerea fără frâu.

Se bem din sinuri chin
 Incoronați de roze,
 Și din pahare vin.

Turnați, e ultimul pahar,
 Cântați, cântați orgia,
 Turnați: e ultimul suspin.

A. N. GORAN.

Inceput de pronunțamento literar

Cu ocazia serbărei lui Miron Costin la Iași, „Curierul Balasan“ anunță sosirea revizorului școlar Vlahuță, în următorii termeni: „A sosit la Iași marele poet Vlăhuță.“ Este adevărat că «Curierul Balasan» este „foaia intereselor economice.“ Luând act de acest început de pronunțamento literar, nu'l privim de cât sub rezervă pene nu se va declara și Curierul Financiar, Gazeta Săteanului, Revista pădurilor, Rentierul și Bursa Galaților.

LUCIŢIU.